

Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto – Nuva ry.

Tavoiteohjelma 2016

Hyväksytty liittokokouksessa 20.-22.11.2015

Yhteystiedot:

Päsihteeri Verna Castrén
+358 44 3311194
verna.castrén@nuva.fi

LIITE 8. TAVOITEOHJELMA 2016

Hyväksytty liittokokouksessa 20.-22.11.2015

1 “SUOMESTA OSALLISUUDEN EDELLÄKÄVIJÄ”

2

3 JOHDANTO

4 Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto - Nuva ry. ottaa aktiivisesti kantaa yhteiskunnalliseen keskusteluun
5 nuorten oikeuksien sekä nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien vahvistamisen puolesta.

6

7 Tämä on Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto - Nuva ry:n vuosittain liittokokouksessa vahvistettava
8 tavoiteohjelma, johon liiton vaikuttamis- ja edunvalvontatyö pohjautuu. Tavoiteohjelmassa linjataan
9 liiton kantoja yhteiskunnallisista asioista vuodelle 2015.

10

11 Liiton tavoiteohjelma perustuu kolmeen keskeiseen peruseriaatteeeseen. Niiden lisäksi tavoiteohjelma
12 jakautuu viiteen keskeiseen osa-alueeseen, joilla on vaikutusta nuorten elinoloihin ja
13 vaikuttamismahdollisuuksiin.

14

15 Eduskunta hyväksyi vuonna 2015 kuntalain, jonka myötä jokaisen kunnanhallituksen on jatkossa
16 asetettava nuorisovaltuusto tai vastaava nuorten vaikuttajaryhmä. Kuntalaki astuu nuorisovaltuustoja
17 käsittelevän pykälän osalta voimaan seuraavan valtuustokauden alettua vuonna 2017. Vuoden
18 2016 keskeisin tavoite on nuorisovaltuustojen perustaminen jokaiseen Suomen kuntaan sekä niiden
19 vaikuttavuuden vahvistaminen.

20

21 Peruseriaatteen

22

23 Vuoden 2013 liittokokous hyväksyi Lappeenrannassa olla olevat peruseriaatteen ohjaamaan liiton
24 tavoiteohjelmatyötä ja edunvalvontaa.

25

26 OIKEUS OSALLISTUA

27 Nuorilla on oltava yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua yhteisten asioiden hoitamiseen. Nuoret
28 tuovat asiantuntijuudellaan lisäarvoa yhteiskunnalliseen päätöksentekoon. Oikeus osallistua tarjoaa
29 nuorille mahdollisuuden tasavertaiseen yhteiskunnan jäsenyyteen. Nuorisovaltuustot on saatava
30 jokaiseen kuntaan, koska vain sillä voidaan turvata nuorten osallisuuden alueellinen tasa-arvo.

31

32 PÄÄTÖKSENTEON OIKEUDENMUKAISUUS

33 Yhteisiä päätöksiä on arvioitava eri näkökulmista. On tärkeää, että päätökset kohtelevat
34 tasapuolisesti kaikkia ikäryhmiä. Päätöksenteossa on arvioitava päätösten vaikutukset tulevaisuuteen.
35 On nuorten etu, että päätökset tehdään pitkäjänteisesti ja niiden vaikutukset jokaiseen ikäryhmään
36 selvitetään ennalta.

37

LIITE 8. TAVOITEOHJELMA 2016

Hyväksytty liittokokouksessa 20.-22.11.2015

38 MAHDOLLISUUS AITON VAIKUTTAMISEEN

39 Nuorille on taattava aito mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa. Nuorten osallistumis- ja
40 vaikuttamismahdollisuuksia on arvioitava ja kehitettävä vastaamaan muuttuvan yhteiskunnan
41 haasteisiin. Nuorten on oltava edustettuina pöydissä, joissa päätöksiä tehdään.

42

43 *Liiton poliittiset painopisteet ja aatteet vuodelle 2016*

44

45 **Sisällysluettelo**

46

- 47 **1. Nuoret mukaan uudistuksiin**
- 48 **2. Koulujen ovet avattava maailmalle**
- 49 **3. Demokratiaoikeuksia vahvistettava**
- 50 **4. Nuorten toimijuutta tuettava**
- 51 **5. Yhdenvertainen nuoruus**

52

53 **1. Nuoret mukaan uudistuksiin**

54 Vuonna 2016 Nuva ry. keskittyy nuorisovaltuustojen perustamiseen jokaiseen Suomen kuntaan.
55 Nuorisovaltuusto on nuorten mielestä äänestämisen jälkeen tehokkain tapa vaikuttaa
56 (Nuorisobarometri 2013) ja tätä asetelmaa ylläpidetään aktiivisella vaikuttajaryhmien tukemisella sekä
57 edunvalvonnalla. Nuorten osallisuuden on oltava vuorovaikutteista - pelkillä staattisilla verkkokyselyillä
58 ei taata nuorten aitoa mahdollisuutta vaikuttaa.

59

60 Nuorisovaltuustoille on taattava lautakuntaedustus jokaiseen kunnan lautakuntaan sekä valtuuston ja
61 mahdollisuuksien mukaan myös kunnanhallitukseen. Lisäksi nuorisovaltuuston asemasta on säädettävä
62 kunnan hallintosäännössä. Nuorisovaltuustojen resurssit on turvattava ja siihen sisältyvät niin
63 toimintabudjetti kuin työntekijäresurssi. Resurssit kuulemiselle on varattava sekä kunnan että valtion
64 talousarviosta. Myös osallistuvaa budjetointia on kehitettävä. Nuorisovaltuustojen toiminnan
65 vaikuttavuutta on alettava arvioimaan paikallisesti.

66

67 Valtionhallinnon uudistuksissa nuoret on otettava mukaan suunnittelemaan tulevia itsehallinto- ja
68 SOTE-alueita. Lisäksi nuorille on järjestettävä mahdollisuus osallistua tulevaisuuden kunnan
69 suunnitteluun. Päätöksenteossa on vakiinnutettava sukupolvivaikutusten arviointi, jolla voidaan havaita
70 nuoriin kohdistuvien päätösten vaikutukset ennakkolisesti. Tällä tavoin nuoret tulevat osallisiksi
71 prosesseihin, mutta myös pääsevät vaikuttamaan sisältöihin esimerkiksi lainsäädäntöhankkeissa.

72

73 Sipilän hallituksen tavoite edistää alueellista kokeilukulttuuria edellyttää, että nuoret ovat kokeiluiden
74 suunnittelussa paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti mukana. Kokeilukulttuurilla pystytään
75 luomaan uusia innovaatioita sekä kehittämään uusia tapoja tuottaa palveluita.

76

77 Valtionosuusjärjestelmää on uudistettava kestäväällä tavalla. Sen pitää mahdollistaa nuorten
78 palveluiden tuotanto jatkossakin ja sen on oltava ylisukupolvinen ratkaisu.

79

80 Itsehallintoalueille on luotava itsehallintoalueen kattavat nuorisovaltuustot, jotka pystyvät
81 vaikuttamaan itsehallintoalueiden päätöksentekoon. Mallin valmistelussa on kuultava paikallisia

LIITE 8. TAVOITEOHJELMA 2016

Hyväksytty liittokokouksessa 20.-22.11.2015

82 toimijoita ja itsehallintoalueen nuorisovaltuustosta on säädettävä itsehallintoalueiden
83 lainsäädännössä, jotta nuorten mahdollisuudet osallistua ja vaikuttaa ylikunnalliseen
84 päätöksentekoon turvataan yhdenvertaisesti koko maassa.

85

86 **2. Koulujen ovet avattava**

87

88 Nuorisovaltuustoissa toimiminen on tunnustettava osana suomalaista koulutusjärjestelmää. Tästä on
89 saatava hyväksilukuja opetuksesta kaikilla kouluasteilla. Tätä varten tulee luoda valtakunnalliset
90 standardit, joita koulut ja opetuksen järjestäjät sitoutuvat noudattamaan. Tällä hetkellä kohtelu on
91 epätasa-arvoista eikä nykyisenlainen sekava malli kannusta hankkimaan osaamista koulun
92 ulkopuolelta. Koulun ulkopuolella tapahtuva oppiminen esimerkiksi muussa harrastustoiminnassa tulee
93 myös jatkossa hyväksilukea osana suoritettavia opintoja. Suomalaisen koulujärjestelmän tulee
94 kannustaa siihen, että oppilaat ja opiskelijat omaavat teorian lisäksi käytännön taitoja, joita esimerkiksi
95 kansalaisyhteiskunnassa toimiminen tarjoaa.

96

97 Yhteiskuntaopin opetusta on lisättävä kaikilla koulutusasteilla ja sen opetuksesta on tehtävä
98 vuorovaikutteista ja konkreettista. Perusopetuksen opetussuunnitelmiin on otettava uusi oppiaine, joka
99 käsittelee erilaisia kansalaistaitoja sekä oman elämän hallinnan taitoja. Tähän on sisällytettävä
100 erityisesti nuorten yhteiskunnallisen aktiivisuuden vahvistaminen sekä oman taloudenhallinnan
101 tunteminen.

102

103 Opettajankoulutusta tulee päivittää. Opettajien pedagogista osaamista osallisuuden saralla on
104 vahvistettava. Opettajien täydennyskoulutukseen on varattava riittävät resurssit.

105

106 Koulutukseen kohdistuvien säästöjen haittojen minimoimiseksi opetus- ja kulttuuriministeriön on
107 edellytettävä, että koulutuksen järjestäjät ottavat oppilaat ja opiskelijat suunnittelemaan säästöjen
108 käytännön toimenpiteitä. Näin voidaan minimoida haitat, joita säästö koulujärjestelmämme piirissä
109 oleville nuorille aiheuttavat.

110

111 Nuorten on voitava aidosti vaikuttaa kouluympäristöön. Tämä tarkoittaa mm. oppilaskunnan oikeutta
112 osallistua säännöllisesti opettajainkokoukseen, mahdollisuus työstää koulun opetussuunnitelmaa sekä
113 laatia järjestyssääntöjä. Oppilas- ja opiskelijakuntien toimintaa on arvostettava ja se tulee nähdä
114 koulutyötä tukevana oppilaiden ja opiskelijoiden omaehtoisena toimintana. Lisäksi heidät on
115 otettava suunnitteluvaiheessa mukaan erilaisten kouluympäristöä koskevien muutosten valmisteluun.

116

117 Koulujen ovet on avattava kolmannelle sektorille. Kansalaisyhteiskunnan toimijoita voidaan hyödyntää
118 myös osana opetusta, mutta ennen kaikkea he tarjoavat oppilaille tietoa siitä, minkälaista on toiminta
119 erilaisissa järjestöissä.

120

121 Koulutuksen kehittämisessä on huomioitava nuorten mahdollisuus toimia vertaisopettajina.

122

123 **3. Demokratiaoikeuksia vahvistettava**

124

125 Oikeusministeriössä on käynnistettävä selvitys kansalaisaloitteen ja -äänestyksen ikärajan laskemisesta
126 15- tai 16-ikävuoteen. Ei ole juridisia perusteita, että vain täysivaltaiset kansalaiset saavat ottaa

LIITE 8. TAVOITEOHJELMA 2016

Hyväksytty liittokokouksessa 20.-22.11.2015

127 osaa neuvoa-antaviin kansanäänestyksiin tahi tehdä aloitteita eduskunnalle käsiteltäväksi. 15-vuotias
128 on rikosoikeudellisessa vastuussa, mutta hänelle ei tule sen myötä varsinaisia oikeuksia.
129 Vaalilainsäädäntöä on arvioitava vuoden 2017 kuntavaalien äänestysprosenttien perusteella ja
130 tehtävä siihen tarvittavat muutokset. Kuntavaalien siirto keväälle saattaa heikentää 18-, 19- ja 20-
131 vuotiaiden nuorten mahdollisuutta asettautua ehdolle, koska he ovat nivelvaiheessa toisen ja korkea-
132 asteen välissä. Tarvittavat muutokset tulee säätää vielä tällä vaalikaudella.

133
134 Oikeusministeriön on selvitettävä äänestysikärajan sekä ehdolleasettautumiskärajan lasku 16-
135 ikävuoteen. Mikäli äänestysikärajan alentamiseen päädyttäisiin, tulee samanaikaisesti tarkastella
136 ehdolleasettautumiskärajää, koska valta ja vastuu kulkevat käsi kädessä.

137
138 Oikeusministeriön on myös selvitettävä, millä tavalla nuoriin kohdistuvia päätöksenteon vaikutuksia
139 pystytään ennakkolisesti arvioimaan. Lainsäädännön säädösvalmisteluohjetta uudistettaessa on
140 kiinnitettävä huomiota siihen, millä tavalla eri ministeriöt kuulevat nuoria säädöksiä valmistellessaan.
141 Säädösvalmistelun kuulemisesta on tultava ennakkolisempää, ei riitä, että lausuntoja pyydetään, kun
142 päätökset on jo tehty.

143
144 Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto tunnustetaan lainvalmistelussa tahona, jonka avulla voidaan kuulla
145 valtakunnallisesti nuoria säädösvalmistelussa.

146
147 Hallintolakia on päivitettävä. Kuulemiseen velvoittavat säädökset on tuotava nykyaikaan. Lisäksi
148 kielivaatimuksia on parannettava, koska mahdollisuus ymmärtää hallinnon kieltä on edellytys omien
149 oikeuksien vaatimiseksi. Hallinnon selkokielelliset vaatimukset koskettavat sekä valtion että kunnan
150 virkamiehiä ja viranhaltijoita.

151

152 **4. Nuorten toimijuutta tuettava**

153

154 Liitto on vahvasti mukana nuorisolain uudistamisprosessissa. Liitto edellyttää, että nuorisolain osallisuus-
155 pykälä on kattava siten, että se velvoittaa niin kunta-, alue- kuin valtiotason toimijoita lasten ja
156 nuorten kuulemiseen. Nuorisolakia uudistettaessa on varmistettava, että hallituksen esitys pitää
157 sisällään kattavan listauksen erilaisista tavoista kuulla nuoria.

158

159 Järjestöjen valtionavustuksia jaettaessa on jatkossa huomioitava se, millä tavalla avustusta saavat
160 tahot osallistavat nuoria konkreettisesti toimintaansa ja miten heidän arvopohjansa peilautuu
161 osallisuuteen. Avustusjärjestelmää uudistettaessa on huomioitava sen tasapuolisuus sekä mahdollisuus
162 saada perustelluilla syillä korotusta omaan toiminta-avustukseen. Avustusjärjestelmän läpinäkyvyyteen
163 on panostettava ja haku- sekä raportointikriteeristöä tehtävä mahdollisimman selkeä, jotta se ei
164 haittaa liialla byrokratiallaan pienempien yhdistysten toimintaa.

165

166 Osallisuudesta on tehtävä valtionhallinnossa poikkihallinnollisesti koordinoitu politiikan osa-alue, jonka
167 valvominen on keskitettävä valtioneuvoston kanslian yhteyteen. Valtioneuvoston on jatkossa
168 annettava nuorisopoliittinen tiedoksianto eduskunnalle vähintään kerran vaalikauden aikana.

169 Tiedoksiannosta on käytävä eduskunnassa keskustelu.

170

171 Nuorisotyön tulevaisuusnäkymät on hahmoteltava yhdessä nuorten kanssa. Nuorisotyö ei saa olla
172 staattista tilatoimintaa eikä pelkkää verkossa tapahtuvaa nuorten kohtaamista. Nuorisotyötä on

LIITE 8. TAVOITEOHJELMA 2016

Hyväksytty liittokokouksessa 20.-22.11.2015

173 ajateltava kokonaisuutena, johon kuuluvat kaikki nuorten parissa töitä tekevät aikuiset. Tämä
174 mahdollistetaan antamalla nuorille mahdollisuus vaikuttaa nuorisotyöntekijöiden ja nuorisovaltuustojen
175 parissa työskentelevien henkilöiden valintaan.

176

177 Nuorisotakuun jatkosta on päätettävä, kun on arvioitu tämänhetkisen nuorisotakuun toteutumista
178 nuorilta saadun palautteen perusteella. Nuorten ohjaus- ja palveluverkostoihin on valittava
179 nuorisovaltuustojen edustajia.

180

181 **5. Yhdenvertainen nuoruus**

182

183 Nuoret eivät saa kokea syrjintää missään sen ilmenemismuodossa. Kaiken lainsäädännön
184 lähtökohdana tulee olla ihmisten tasa-arvoisuus ja yhdenvertainen kohtelu.

185

186 Ikään perustuva syrjintä on kitkettävä poliittisesta kulttuurista, koska nuorten mielipiteet ovat yhtä
187 arvokkaita kuin kaikkien muidenkin väestöryhmien.

188

189 Mahdollistamalla nuorelle kokemus oman identiteetin hyväksymisestä tuetaan nuoren tasapainoista ja
190 turvallista kehitystä omaksi itsekseen. Nuorten itsemääräämisoikeutta on kunnioitettava myös oman
191 sukupuolen määrittämisessä. Sukupuolen moninaisuus tunnustettava lainsäädännössä
192 mahdollistamalla oman sukupuolen ilmoittaminen.

193

194 Maahanmuuttajien kotouttamiseen on varattava riittävät resurssit ja heidän
195 osallistumismahdollisuuksiaan on tuettava merkittävästi. Osallisuus mahdollistuu kielen ja kulttuurin
196 ymmärtämisen kautta. Kielen opetuksen tulee olla kaikkien saavutettavissa. Myös
197 osallistumismahdollisuuksia tulee tarjota maahanmuuttajanuorille aktiivisesti.

198

199 Maahanmuuttajien aiemmin hankkima koulutus on tunnustettava. Koulutettuja maahanmuuttajia tulee
200 ohjata täydennyskoulutukseen ja suomen tai ruotsin kielen opetukseen. Maahanmuuttajien osaaminen
201 on nähtävä suomalaisessa yhteiskunnassa voimavarana.